

OBSAH

ÚVODEM	5
KAPITOLA PRVNÍ - Vánoční putování napříč časem a tradicemi	8
ČÁST PRVNÍ: TŘEŠŤ ANEB KRÁLOVSTVÍ BETLÉMŮ	8
BETLÉMSKÁ CESTA	9
JOSEF ALOIS SCHUMPETER.....	11
MAJITELÉ VELKÝCH BETLÉMŮ A BETLÉMÁŘI: PODZIMEK A SYNOVÉ, MOJMÍR ŠŤASTNÝ, LADISLAV ŠTREJBAR, VĚRA VALENTOVÁ, ANEŽKA KESSLEROVÁ A ZABLOUDILOVI, FRANTIŠEK NOVÁK, MARIE OBRDLÍKOVÁ, RODINA KOLBOVA	12-16
ČÁST DRUHÁ: ŠTRAMBERK ANEB POJĎME SPOLU DO BETLÉMA	17
HISTORIE	18
KAREL JAROSLAV MAŠKA: NÁLEZ V JESKYNI ŠIPKA	21
LISTINY Z DÁVNÝCH ČASŮ	22
ZA ČASŮ PÁNŮ Z KRAVAŘ I LAPKŮ PUKLICŮ Z POZOŘIC	23
ŽEROTÍNOVÉ I MĚŠŤANÉ, ALE TAKÉ VÁLEČNÉ STRÁDÁNÍ	24
ŠTRAMBERSKÝ HRAD	26
MĚSTO A JEHO PIVOVAR	27
PRVNÍ VYCHÁZKA - NÁMĚSTÍ	30
DRUHÁ VYCHÁZKA - KOSTEL	33
OSOBNOSTI: JANO KOEHLER (1873-1941), JIŘÍ HANZELKA (1920-2003)	33
TŘETÍ VYCHÁZKA - OD JEZUITŮ K ČESKÝM TURISTŮM	37
ČTVRTÁ VYCHÁZKA - ZVONICE ZANIKLÉHO KOSTELA	38
PÁTÁ VYCHÁZKA - HORNÍ BAŠTA A DOLNÍ BAŠTA	38
ŠESTÁ VYCHÁZKA - ULIČKY A DOMY	39
DOMEK S POHNUTOU HISTORIÍ	40
JERICHŮ	41
ČÍTANKA - TAJEMSTVÍ ŠTRAMBERSKÉ KUCHYNĚ	41
SEDMÁ VYCHÁZKA - HRAD	43
OSMÁ VYCHÁZKA - KOSTELÍK SV. KATEŘINY	44
DEVÁTÁ VYCHÁZKA - ZÁVIŠICE	44
ČÁST TŘETÍ: KUKS ANEB PANORAMA TĚMĚŘ BETLÉMSKÉ A LESNÍ BETLÉM	47
JAK TO BYLO S LESNÍM BETLÉMEM	47
SPOR S JEZUITY	50
RŮZNÉ CESTY K BRAUNOVU BETLÉMU	53
STANOVICE	53
ŽIREČ	54
U CESTY STOJÍ SVATÝ FLORIÁN	54
KAPLE NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE	54
DŘÍVE ZÁMEK, DNES DOMOV SV. JOSEFA	55
PĚŠKY ZE STANOVIC	56
NOVODOBÁ KŘÍŽOVÁ CESTA U STANOVIC	56
ZROZENÍ FENOMENÁLNÍHO KUKSU	57
ZANIKLÝ ZÁMEK	61
DIVADLO	63
HOSPITAL	63

KOSTEL	67
LÉKÁRNA	69
PROHLÍDKA OBCE	69
ČÁST ČTVRTÁ: NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ ANEB ČESKÝ BETLÉM	
V SOUSEDSTVÍ PEKLA	71
SLOVA UMĚLCŮ	71
MĚSTO	72
Z HISTORIE	73
SELSKÉ POVSTÁNÍ	75
DŮSLEDKY POBĚLOHORSKÉ KONFISKACE	76
ZÁMEK	77
ZÁCHRANA TĚMĚŘ V POSLEDNÍ CHVÍLI	77
VÝPRAVA Z BETLÉMA AŽ DO PEKLA	78
NOVOMĚSTSKÝ MĚŠŤANSKÝ BETLÉM	80
DÁRKY POD STROMEČEK	81
ČÁST PÁTÁ: DALŠÍ BETLÉMSKÁ MĚSTA I MÍSTA?	84
VESNIČKA NA JIČÍNSKU A OSADA NA POLIČSKU	84
BETLÉM V ŽACLĚŘI	84
BETLÉM V HLINSKU	85
SKANZENY A ZÁMKY	87
KAPITOLA DRUHÁ - PUTOVÁNÍ ZA BETLÉMY	88
BETLÉM NEJSTARŠÍ: KOSTelec NAD LABEM – KOSTEL SV. VÍTA	99
BETLÉM NEJHONOSNĚJŠÍ: PRAHA, LORETÁNSKÉ NÁMĚSTÍ	
– KOSTEL PANNY MARIE ANDĚLSKÉ	100
BETLÉMY MECHANICKÉ ANEB SCÉNY PLNÉ POHYBU A ŽIVOTA	102
TŘEBECHOVICE POD OREBEM – PROBOŠTŮV BETLÉM	103
MĚSTO	105
BETLÉM	107
MÁLEM TRPKÝ OSUD BETLÉMA	107
JINDŘICHŮV HRADEC – KRÝZOVY JESLIČKY	109
MĚSTO	110
TAJUPLNÉ FRESKY I BÍLÁ PANÍ	111
BETLÉM	112
SUŠICE – SVOBODŮV A TITLŮV POHYBLIVÝ BETLÉM	115
MĚSTO	115
KOSTELY, KAPLE A KLÁŠTER	117
RADNICE A DALŠÍ HISTORICKÉ DOMY	118
MUZEUM ŠUMAVY	119
POHYBLIVÝ SUŠICKÝ BETLÉM	119
SVÍZELE NEČEKANÉ OPRAVY	123
VELHARTICE – BETLÉM KARLA TITTLA	124
OBEC	125
HRAD	125
NAUČNÁ STEZKA VELHARTICE	128
KOSTELY	129
ZDEJŠÍ POVĚST PRÝ INSPIROVALA ERBENA	130
VELHARTICKÝ BETLÉM A JEHO TVŮRCE	131
KAŠPERSKÉ HORY – KAŠPERSKOHORSKÝ BETLÉM	132

MĚSTO	132
ZLATÁ STEZKA A ZLATÁ CESTA	134
HRAD KAŠPERK	135
MUZEUM	136
RADNICE	137
BETLÉM	138
JILEMNICE – POHYBLIVÝ BETLÉM JÁCHYMA METELKY	140
MĚSTO	140
ZÁMEK A MUZEUM	144
ZVĚDAVÁ ULIČKA	145
NEOBYČEJNĚ PILNÉ HODINY	147
BETLÉM	147
JÁCHYM METELKA (1853-1940)	150
SOUKROMÉ MUZEUM V PONIKLÉ	152
JANATŮV MLÝN V BUŘANECH	152
MUZEUM A GALERIE FRANTIŠKOV	153
VYSOKÉ NAD JIZEROU – BETLÉMY OD METELKŮ A PETRA SLAVÍKA	154
MĚSTO	154
VYSOCKÉ ŠPIČATÉ ZELÍ	157
ZŘÍCENINY HRADU NÍSTĚJKA	158
PŘÍBĚH ZANIKLÉHO HRADU	159
MUZEUM	160
BETLÉM JANA METELKY KOVÁRNICKÉHO	162
DALŠÍ VYSOCKÉ BETLÉMY	165
JIZERSKÝ POHYBLIVÝ BETLÉM FRANTIŠKA VODSEĎÁLKA	165
SLAVÍKŮV CHODÍCÍ BETLÉM U POLOPRUTSKÝCH	167
ČÍTANKA - O RODU METELKŮ ZE SKLENAŘIC, ALE TAKÉ O POHYBLIVÉM BETLÉMU BRATRŮ ŠKRABÁLKOVÝCH Z PASEK, KDE PŮSOBIL ZAPADLÝ VLASTENEC VĚNCESLAV METELKA	168
POHYBLIVÝ BETLÉM BOHUMILA A JOSEFA ŠKRABÁLKOVÝCH Z PASEK	169
BETLÉM JÁCHYMA A VÁCLAVA METELKOVÝCH – ZE SKLENAŘIC DO LIBERCE	172
OLEŠNICE V ORLICKÝCH HORÁCH – UTZŮV MECHANICKÝ BETLÉM	175
MĚSTO	176
KOSTEL	178
LOVECKÝ ZÁMEČEK	178
MUZEUM – POCTA JAROSLAVĚ LEMFELDOVÉ	179
UTZŮV BETLÉM	180
NÁVRAT DOMŮ	183
FRÝDLANT – SIMONŮV FRÝDLANTSKÝ BETLÉM	184
MĚSTO	185
HRAD A ZÁMEK	186
FRÝDLANTSKÉ KOSTELY	187
MĚSTSKÉ MUZEUM	188
MĚSTSKÉ MUZEUM ŠPITÁLEK	188
RADNIČNÍ VĚŽ	188
ŽELEZNIČNÍ MUZEUM FRÝDLANTSKÝCH OKRESNÍCH DRAH	189
ROZHLEDNA FRÝDLANTSKÁ VÝŠINA	189
SIMONŮV BETLÉM	189
KRYŠTOFOVO ÚDOLÍ – MUZEUM BETLÉMŮ, VÁNOC A HRAČEK	191

OBEC	192
KOSTEL SV. KRYŠTOFA	192
ORLOJ	194
SOCHY A KAPLE	194
ŽELEZNIČNÍ VIADUKTY	196
MUZEUM „U MĚ“	197
DŮM ŘEMESEL	197
MUZEUM BETLÉMŮ A STARÝCH HRAČEK	197
VELKÝ VENKOVNÍ JÍRŮV BETLÉM	198
KAROLÍNA SVĚTLÁ	198
MOJMÍR PRECLÍK	198
BRATŘI RABANOVÉ	198
KULISY PRO FILMAŘE	199
TIŠNOV, ČESKÉ BUDĚJOVICE, MORAVSKÉ BUDĚJOVICE - POHYBLIVÉ BETLÉMY ALOISE VAJERA	199
PRVNÍ VAJERŮV BETLÉM: ČESKÉ BUDĚJOVICE - KATEDRÁLA SV. MIKULÁŠE	200
DRUHÝ VAJERŮV BETLÉM	202
TŘETÍ VAJERŮV BETLÉM: TIŠNOV - KOSTEL SV. VÁCLAVA	202
ČTVRTÝ VAJERŮV BETLÉM: MORAVSKÉ BUDĚJOVICE - DŮM SV. ANTONÍNA	204
DRÁSOV - MECHANICKÝ BETLÉM V KOSTELE POVÝŠENÍ SV. KŘÍŽE	205
MĚSTYS A JEHO HISTORIE	206
KOSTEL	206
PÁTÝ VAJERŮV BETLÉM?	207
SVITAVY - VELKÝ SVITAVSKÝ MECHANICKÝ BETLÉM	207
MĚSTO	208
BETLÉMY	209
VYSOKÉ MÝTO - POHYBLIVÝ BETLÉM ANTONÍNA SCHAUERA	213
MĚSTO	213
BETLÉM	214
TELČ - BETLÉM MANŽELŮ VOSTRÝCH	215
MĚSTO A ZÁMEK	216
MUZEUM TECHNIKY A PARNÍ MLÝN	217
BETLÉM	218
OSTRAVA - HORNICKÝ BETLÉM NEBOLI BERGWERK	220
SOUČASNÉ MECHANICKÉ BETLÉMY	220
CHOMUTOV - FIALŮV POHYBLIVÝ BETLÉM	220
RUDICE - MECHANICKÝ BETLÉM JANA VYSLOUŽILA	222
MOHELNICE - NEDOMLELŮV MECHANICKÝ BETLÉM	223
BRUNTÁL - BRUNTÁLSKÝ BETLÉM	225
BETLÉM HORNÍ LIDEČ	226
OBEC	227
BETLÉM	229
LANŠKROUN - POHYBLIVÝ BETLÉM BEDŘICHA ŠILARA	230
ŽABČICE - MECHANICKÝ BETLÉM	237
ŠTUDLOV - VALAŠSKÝ MECHANICKÝ BETLÉM JANA CHOVICE	238
TŘEBIHOŠŤ - POHYBLIVÝ BETLÉM A MUZEUM BETLÉMŮ LADISLAVA VOŇKY	239
MNÍŠEK-FOJTKA - VALEŠŮV POHYBLIVÝ KRKONOŠSKÝ BETLÉM	241
HRADEC KRÁLOVÉ - VELKÝ POHYBLIVÝ KERAMICKÝ BETLÉM FRANTIŠKA JURAČKY	243

KAPITOLA TŘETÍ – BETLÉMY Z PAPIRU PĚKNĚ MALOVANÉ

A VÁNOČNÍ OZDOBY	246
ZÁBRDÍ U HUSINCE - MUZEUM PAPIROVÝCH BETLÉMŮ	253
VARNSDORF – PAPIROVÉ BETLÉMY JAKO NA DLANI	254
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM – MĚSTSKÉ MUZEUM	254
KARLOVY VARY - VÁNOČNÍ DŮM, MUZEUM	255
PONIKLÁ – VÁNOČNÍ OZDOBY Z KORÁLKŮ	256
ČÍTANKA - HEJ, MISTŘE!	260
TÓNY ZNÍ PŘES PROPAST STALETÍ	260
ROŽMITÁL POD TŘEMŠÍNEM	264
LIDOVÝ BETLÉM V TÓNECH	267
PŘEŠTICE	268
NEÚPROSNÝ ŽIVOTA BĚH	270
VYSNĚNÁ HUDBA MUSELA JÍT STRANOU	271
NERADOSTNÉ DNY ROŽMITÁLSKÉ	273
SVĚDECTVÍ ŠKOLNÍHO DENÍKU	274
SPORY S MOCNÝMI	276
SRAŽEN NA KOLENA	279
MODLETE SE ZA MNE	281
CESTY ŽIVOTA RYBOVÝCH POTOMKŮ	284
ZÁVĚREM	290
HRST VÁNOČNÍCH POVĚŘ NAVRCH	290
HOJ TY ŠTĚDRÝ VEČERE	294